

Aan de heer Wouter Beke
Voorzitter CD&V

Aan mevrouw Gwendolyn Rutten
Voorzitter OpenVLD

Aan de heer Bart De Wever
Voorzitter NV-A

Mevrouw,
Mijnheer,

Betreft: Bekommernissen Rondetafel arbeidszorg gemeenschapsdienst.

Via de pers vernamen wij over mogelijke plannen om tijdens de volgende legislatuur gemeenschapsdienst in te voeren. Over de modaliteiten is weinig geweten, behalve dan dat het zal worden ingevoerd voor personen die langer dan 2 jaar werkloos zijn en dat coördinatie en de uitvoering respectievelijk bij de VDAB en de lokale besturen zal worden ondergebracht. Graag geven wij u vanuit de Rondetafel arbeidszorg¹, een aantal bekommernissen mee bij de mogelijke concretisering ervan.

Een eerste bekommernis situeert zich op het niveau van de afbakening van de doelgroep. De groep van mensen die langer dan 2 jaar werkloos is, is zeer divers. Onder hen bevindt zich een 'harde kern' van werklozen. Het gaat om mensen die omwille van medische, mentale, psychische, psychiatrische en/of sociale redenen (ook de MMPPS doelgroep genoemd) een grote afstand tot de arbeidsmarkt vertonen. Voor Vlaanderen ging het in 2018 om 13.882 werkzoekenden, waarvan 7.601 zelfs een danig grote afstand vertoonden tot de arbeidsmarkt, dat ze het ticketje 'niet-toeleidbaar' mee kregen.

Voor deze groep zou gemeenschapsdienst mogelijkheden kunnen bieden, indien het aan bepaalde voorwaarden voldoet. Het is immers ook net bij deze groep dat de kans op verdringing van betaalde arbeid het kleinst is, omdat het economisch rendement van deze groep zeer beperkt is. Bij de niet-MMPPS-doelgroep is het risico op verdringing van betaalde arbeid logischerwijze veel groter. Maar voor deze groep bestaan er ook tal van andere instrumenten die hun deugdelijkheid al lang hebben bewezen. De creatie van extra plaatsen in de maatwerkbedrijven en bij de lokale diensteneconomie vormt hier de oplossing.

De tweede bekommernis heeft te maken met de vorm die gemeenschapsdienst volgens ons best aanneemt. Welke vorm van gemeenschapsdienst heeft volgens ons wel potentieel om de inactieve arbeidsreserve te activeren; een groep die men door de krappe arbeidsmarkt meer en meer in het vizier neemt? Volgens ons zou gemeenschapsdienst moeten beantwoorden aan een aantal principes. Ten eerste lijkt het ons belangrijk dat het gericht is op empowerment: de activiteiten moeten de opleidings-, ontwikkelings- en loopbaanmogelijkheden van mensen aanspreken. Daarnaast is het idee

¹ Dit is een overlegplatform met vertegenwoordigers van alle sectoren die arbeidszorg organiseren en een aantal stakeholders. Maken deel uit van de Rondetafel arbeidszorg: Zorgnet-Icuro, Vlaams Welzijnsverbond, SOM, Herwin, Groep Maatwerk, Platform Begeleid werken, Steunpunt Groene Zorg, Tracé Brussel, VVSG, de 5 provincies, VVP, 2 provinciale steunpunten, GTB en VDAB.

Ronde Tafel Arbeidszorg

van de participatieladder van belang. Zorg ervoor dat mensen kunnen participeren op het hoogst mogelijke maar voor hen haalbare niveau. Laat ze dus zo veel als mogelijk de zogenaamde participatieladder beklimmen, binnen de grenzen van hun mogelijkheden. Gezien de problematiek van de doelgroep betekent dit ook wel dat mensen (tijdelijk) ook moeten kunnen dalen op de participatieladder. Dit betekent ook dat er nodige begeleiding moet worden voorzien, zodat de tewerkstellingsbelemmerende factoren, die de overgang tussen tredes op de ladder in de weg staan, zo veel mogelijk worden weg gewerkt.

Aan deze twee bekommernissen beantwoordt arbeidszorg. Arbeidszorg staat voor de methodiek waarbij mensen die niet, nog niet of niet meer op de betaalde arbeidsmarkt terecht kunnen, onbetaalde arbeid uitoefenen, waarbij ze begeleid worden op het vlak van zorg én werk. Voor sommigen (de 'niet meer' groep) is dit een eindstation, voor sommigen (de 'nog niet' groep) een tussenstap. Dankzij het werk- en zorgdecreet kregen deze initiatieven een steviger basis en een (begin van) financiering. Met 7.562 medewerkers is arbeidszorg dan ook al lang geen marginale sector meer. Toch is het potentieel vele malen groter. De doelgroep die in aanmerking komt voor en gebaat zou zijn met arbeidszorg is een veelvoud van het huidige aantal.

We pleiten er dus vooral voor om in te zetten op bestaande maatregelen. Dit heeft trouwens nog een groot voordeel. Het vergroot op zijn minst de complexiteit en de veelheid van maatregelen niet verder. In het memorandum naar aanleiding van de Vlaamse verkiezingen gaven we immers al aan dat er op de verschillende treden van de participatieladder zo veel verschillende maatregelen bestaan, dat het voor mensen actief in de sector moeilijk is om door het bos de bomen nog te zien.

Tot slot delen we graag nog een laatste bekommernis met u. We horen vaak dat mensen 'moeten' werken in ruil voor hun uitkering maar de Rondetafel arbeidszorg stelt u de vraag: 'kunnen' ze wel werken?. De combinatie tussen werken, ook al is het onbetaald, en een uitkering ontvangen is verre van evident. Bovendien is ook het stijgen én dalen op de participatieladder niet zonder gevaar, wat ons brengt bij het 'statuut' van mensen in gemeenschapsdienst of arbeidszorg. Akkoord, dit statuut situeert zich op het federale niveau maar de Vlaamse regering zal hier wellicht toch als aanjager moeten fungeren.

Zo ziet u maar dat u – tegen alle verwachtingen in wellicht – een bondgenoot hebt gevonden in de Rondetafel arbeidszorg voor de invoering van een emanciperende gemeenschapsdienst die mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt stimuleert stappen te zetten op de participatieladder.

Daarom zijn we ook zeker en vast bereid verder met u hierover in overleg te gaan.

Met vriendelijke groeten

Namens de Rondetafel arbeidszorg,

Fons Leroy
Voorzitter